

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٤٧٧

دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه: زبان و ادبیات عربی

پایان نامه:

برای دریافت کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات عربی

عنوان:

تحلیل عناصر داستان حضرت موسی و فرعون در قرآن کریم (شخصیت، گفت و گو، پیرنگ)

استاد راهنما:

دکتر علی باقر طاهری نیا

استاد مشاور:

دکتر فرامرز میرزایی

پژوهشگر:

پرستو قیاسوند

۱۳۸۸/۱۱/۱۵

مجلس اطلاعات و ارتباطات
تسهیل کننده

اسفند ۱۳۸۷

۱۳۱۴۷۲

همه امتیاز های این پایان نامه به دانشگاه بوعلی سینا تعلق دارد. در صورت استفاده از تمامی یا بخشی از پایان نامه در مجلات، کنفرانس ها و یا سخنرانی ها، باید نام دانشگاه بوعلی سینا (یا استاد یا اساتید پایان نامه) و نام دانشجو با ذکر مأخذ و ضمن کسب مجوز کتبی از دفتر تحصیلات تکمیلی دانشگاه، ثبت شود. در غیر این صورت مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

دانشگاه بوعلی سینا
دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی
مدیریت تحصیلات تکمیلی

با یاری خداوند بزرگ، جلسه‌ی دفاع از پایان نامه‌ی خانم پرستو قیاسوند به شماره‌ی دانشجویی ۸۵۱۳۲۷۷۰۰۶ در رشته‌ی زبان و ادبیات عربی دوره‌ی کارشناسی ارشد، تاریخ ۱۳۸۷/۱۲/۳ ساعت ۱۴-۱۶ در سالن کنفرانس دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه بوعلی سینا همدان برگزار شد.

این پایان نامه با عنوان:

تحلیل عناصر داستان حضرت موسی و فرعون در قرآن کریم (شخصیت، گفت گو و پیرنگ)

مورد تأیید هیئت داوران قرار گرفت و با نمره‌ی ۲۰ و درجه‌ی عالی به تصویب رسید.

داوران

استاد راهنما

دکتر علی باقر طاهری

استاد مشاور

دکتر فرامرز میرزایی

استاد داور داخلی

دکتر صلاح الدین عبدی

استاد داور خارجی

دکتر عبدالعلی آل بویه

ناظر تحصیلات تکمیلی دانشکده

دکتر لیلا هاشمیان

تقدیم به

آستان سراسر نور و برکت حضرت
رحمه للعالمین و اهل بیت اطهرش (سلام الله
علیهم اجمعین) که هر خیری در زندگی
داشته ام از وجود پربرکتشان است.

و تقدیم به

المه محقق و ایثار، مادر وارسته و
مکرمه ام (احسان الله عمرها الشریفة) که در طریق
تربیت فرزندانش از هیچ تلاشی دریغ
نکرد.

تقدیر و تشکر

تقدیر و تشکر از تمامی انسان‌هایی که در راه تعالی روح بشر گام برمی‌دارند. مراتب سپاس و امتنان خود را به پیشگاه استاد راهنمای فرهیخته و فرزانه ام جناب آقای دکتر علی باقر طاهری نیا و استاد مشاور گرانقدر و دانشمند جناب آقای دکتر فرامرز میرزایی که از راهنمایی‌های ارزنده‌شان بسیار بهره برده‌ام عرضه می‌دارم. و خداوند متعال را به خاطر داشتنتان سپاس گزارم.

از اساتید بزرگووارم جناب آقای دکتر مرتضی قائمی و سرکار خانم دکتر زهرا افضلی که در طول تحصیل از محضر ایشان کسب علم و اخلاق نموده‌ام کمال تشکر را دارم و توفیقات روز افزون آنان را از خداوند متعال خواستارم.

همچنین از اساتید بزرگووار مقطع کارشناسی ام در دانشگاه شهید بهشتی جناب آقایان دکتر شوشتری، فیض الله زاده، رسولی، بهاری، موسوی، عسگری، حاتمی که امکان پیشرفت در رشته زبان و ادبیات عربی را مدیون آنانم متشکرم و از ایزد منان سعادت آنان را مسئلت می‌نمایم.

از خانواده عزیزم، همدمان لحظه‌های شادی و اندوه و یاوران پاک و بی‌ریای همیشه هستی‌ام که برگ برگ این دفتر ثمره زحمات آن‌هاست بالاخص مادر عزیزم که حقیقتاً زبانم قاصر از تقدیر و تشکر از ایشانست کمال تشکر را دارم و آرزوی طول عمر پر برکت آنان را از درگاه احدیت خواستارم.

از دوستان عزیزم که حقیقتاً کاربرد واژه لطف اصطلاحی نا چیز برای خوبی‌هایشان است کمال تشکر را دارم و به شکرانه داشتن آنان سجده شکر به جا می‌آورم و آرزوی سلامتی و سعادت برایشان دارم.

از همکلاسی‌های محترم که از هر کدام درسی آموخته‌ام ممنون و متشکرم.

و این پایان نیست بلکه آغازی است بر تلاشی دیگر که:

ما زنده به آنیم که آرام نگیریم

موجبیم که آسودگی ما عدم ماست

نام خانوادگی دانشجو: پرستو	نام: قیاسوند
عنوان پایان نامه: تحلیل عناصر داستان حضرت موسی و فرعون در قرآن کریم (شخصیت، گفت و گو و پیرنگ)	
استاد راهنما: دکتر علی باقر طاهری نیا استاد مشاور: دکتر فرامرز میرزایی	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: زبان و ادبیات عربی
گرایش: -	دانشکده: ادبیات و علوم انسانی
تاریخ فارغ التحصیلی:	تعداد صفحات: ۱۴۳ صفحه
واژگان کلیدی: قرآن ، عناصر داستان، داستان حضرت موسی و فرعون	
Title: An analysis of Moses' and Pharaohs' story elements of personality, dialogue, and plot in Holy koran	
<p>چکیده:</p> <p>یکی از طولانی ترین قصص قرآنی داستان حضرت موسی و فرعون است که در سوره های متعددی چون اعراف، طه، شعراء، قصص، مؤمن، غافر و ... ذکر شده است و در هر سوره جهت تأمین اهداف فکری آن و با اسلوب بیانی، تعابیر، تصویر گری ها و عناصر داستانی خاصی به کار گرفته شده است. در حقیقت فراز های انتخابی داستان در هر سوره علاوه بر آنکه با فضای کلی آن سوره کاملاً تناسب دارد، حلقه ای جهت تکمیل تصویر کلی داستان است. داستان مذکور به دلیل استفاده به جا و مناسب از عناصری متحد همچون شخصیت، گفت و گو و پیرنگ از تأثیر گذار ترین قصص قرآنی است که در راستای تأمین هدف فکری قرآن حرکت می کنند. عنصر گفت و گو در داستان حضرت موسی و فرعون نمایشی ترین عنصرست و در تصویر گری ها و صحنه سازی های قرآن، تحلیل شخصیتها و ابلاغ عواطف و افکار مؤثر می باشد. و در حقیقت گامی در جهت دعوت به دین اسلام و اثبات حقانیت حق محسوب می شود.</p>	

دومین عنصر بارز در این داستان عنصر شخصیت است. داستان حضرت موسی و فرعون به دلیل طولانی بودن دارای شخصیت های متعددی جهت ارائه نقش در داستان می باشد که در سه گروه خیر، شر و بینابین و با گرایش به خیر و یا شر قرار داشته و به لحاظ تربیتی در الگو دهی به مخاطب نقش مهمی را ایفا می کنند. قرآن کریم در شخصیت پردازی شیوه ای منحصر به فرد و خاص خود را دارد که با نهایت دقت، استواری و با رعایت ایجاز و اعتدال به تصویر آنان پرداخته است لذا شخصیت پردازی به طریقه حسی و نمایشی بوده و با کمترین الفاظ به بهترین وجه به معرفی انواع شخصیت های داستان اعم از مثبت و منفی، ایستا و پویا، پیچیده و ساده، فرعی و اصلی می پردازد. در داستان حضرت موسی و فرعون، پیوند محکمی که بین اجزاء داستان اعم از مقدمه، تنه و پایان دیده می شود ناشی از برخورداری داستان از پیرنگ و بافت هنرمندانه در وقایع است به نحوی که اجزای داستان دست در دست هم داده، در خدمت اندیشه واحدی هستند. بررسی اجزاء عنصر پیرنگ یعنی حادثه، گره افکنی، کشمکش، هول و ولا، بحران، نقطه اوج، گره گشایی در این داستان بیانگر تسلسل منطقی حاکم بر آن است.

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۴	کلیات تحقیق.....
۴	بیان مسأله و سؤالات تحقیق.....
۴	فرضیه ها.....
۵	روش تحقیق.....
۵	پیشینه تحقیق (ادبیات تحقیق) و ضرورت اهمیت آن.....
۶	اهداف پژوهش.....
۶	واژه های تحقیق.....
۷	فصل اول.....
۸	۱- قصه در قرآن.....
۸	۱-۱ تعریف قصص قرآنی.....
۹	۱-۲ علل استفاده قرآن از قصه.....
۱۰	۱-۳ ویژگی های قصه در قرآن.....
۱۰	۱-۳-۱ آغاز و ارائه قصص با شیوه های متفاوت و منحصر به فرد.....
۱۱	۱-۳-۲ گزینش و اجمال.....
۱۲	۱-۳-۳ خیال انگیز بودن و شرکت دادن مخاطب در تکمیل صحنه ها.....
۱۳	۱-۳-۴ واقع گرایی در بیان داستان.....
۱۴	۱-۳-۵ اصالت اهداف و پیام ها در به کار گیری عناصر داستان.....
۱۴	۱-۳-۶ تقطیع.....
۱۵	۱-۳-۷ نمایشی بودن.....
۱۶	۱-۳-۸ تکرار.....
۱۸	۱-۳-۸-۱ حضور قهرمان داستان در صحنه های متعدد.....
۱۸	۱-۳-۸-۲ جلوه های بلاغی تکرار.....

۱۹ ۱-۳-۸-۳ تکرار در داستان موسی (ع) و علل آن
۲۲ ۱-۳-۹ تناسب
۲۵ ۱-۴-۴ بررسی تکرار و تناسب در گفت و گوی بین خدا و حضرت موسی
۲۵ ۱-۴-۱ سوره طه
۲۷ ۱-۴-۲ سوره نمل
۲۹ ۱-۴-۳ سوره قصص
۳۰ ۱-۵ خلاصه داستان
۴۴ فصل دوم
۴۵ ۲- گفت و گو و شخصیت
۴۵ ۲-۱ عناصر داستان در قصص قرآن
۴۸ ۲-۲ عنصر گفت و گو
۵۰ ۲-۲-۱ اهمیت گفت و گو در قصص قرآن
۵۲ ۲-۲-۲ ویژگی های گفت و گوی قرآنی و تجلی آن در داستان حضرت موسی
۵۴ ۲-۲-۳ تنوع اسلوب قرآنی در گفت و گو و نمود آن در قصه موسی (ع) و فرعون
۵۵ ۲-۲-۴ انواع گفت و گو و تحلیل آن در داستان موسی (ع) و فرعون
۵۵ ۲-۲-۴-۱ گفت و گوی بیرونی
۵۷ ۲-۲-۴-۲ گفت و گوی درونی
۵۷ ۲-۲-۴-۳ گفت و گوی غیبی
۵۹ ۲-۲-۴-۴ گفت و گوی نمایی
۶۰ ۲-۲-۵ رابطه عنصر گفت و گو با دو عنصر شخصیت و پیرنگ
۶۳ ۲-۳ عنصر شخصیت
۶۴ ۲-۳-۱ شخصیت و شخصیت پردازی در قصص قرآنی
۶۶ ۲-۳-۱-۱ شخصیت های بشری در قصص قرآنی
۶۸ ۲-۳-۱-۲ شخصیت زن در داستان حضرت موسی

- ۲-۳-۲ ویژگی های شخصیت پردازی در قرآن کریم..... ۷۰
- ۲-۳-۲ شیوه های ارائه شخصیت..... ۷۲
- ۲-۳-۳-۱ شیوه های ارائه شخصیت در داستان حضرت موسی..... ۷۳
- ۲-۳-۲ انواع شخصیت های داستانی..... ۷۵
- ۲-۳-۴-۱ شخصیت اصلی و شخصیت فرعی..... ۷۵
- ۲-۳-۴-۲ شخصیت ایستا و شخصیت پویا..... ۷۶
- ۲-۳-۴-۳ شخصیت ساده یا سطحی و شخصیت جامع یا پیچیده..... ۷۷
- ۲-۳-۵ انواع شخصیت های داستانی در قصص قرآن..... ۷۸
- ۲-۳-۶ روش اشاره به شخصیت ها در قصص قرآنی..... ۷۹
- ۲-۳-۷ شخصیت پردازی در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۸۲
- ۲-۳-۷-۱ شخصیت موسی..... ۸۳
- ۲-۳-۷-۲ شخصیت فرعون..... ۸۷
- ۲-۳-۷-۳ شخصیت هارون..... ۹۳
- ۲-۳-۷-۴ آسیه..... ۹۴
- ۲-۳-۷-۵ شخصیت مؤمن آل فرعون..... ۹۶
- ۲-۳-۷-۶ شخصیت مادر موسی..... ۹۸
- ۲-۳-۷-۷ شخصیت ساحران..... ۹۹
- ۲-۳-۷-۸ خواهر موسی..... ۱۰۱
- ۲-۳-۷-۹ شخصیت هامان..... ۱۰۲
- ۲-۳-۷-۱۰ شخصیت های فرعونیان..... ۱۰۲
- ۲-۳-۷-۱۱ شخصیت مرد بنی اسرائیلی..... ۱۰۳
- ۱۰۵ فصل سوم.....
- ۳- پیرنگ..... ۱۰۶
- ۳-۱ تعریف پیرنگ..... ۱۰۶

- ۲-۳ عنصر پیرنگ و طرح در داستان های قرآنی..... ۱۰۷
- ۱-۲-۳ طرح کلی داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۰۸
- ۳-۳ رابطه پیرنگ با شخصیت و انعکاس آن در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۱۱
- ۴-۳ عناصر ساختاری پیرنگ (حکمة القصة)..... ۱۱۳
- ۱-۴-۳-۱ حادثه..... ۱۱۳
- ۱-۴-۳-۱-۱ حادثه در قصص قرآنی..... ۱۱۴
- ۲-۴-۳-۱-۲ شیوه های چینش حوادث در قصص قرآنی..... ۱۱۵
- ۳-۴-۳-۱-۳ تحلیل حوادث در داستان موسی (ع) و فرعون..... ۱۱۶
- ۲-۴-۳-۲ گره افکنی..... ۱۱۸
- ۱-۲-۴-۳-۲ گره افکنی در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۱۹
- ۳-۴-۳-۳ کشمکش..... ۱۲۰
- ۱-۳-۴-۳-۳ انواع کشمکش..... ۱۲۱
- ۲-۳-۴-۳-۳ عنصر صراع (جدال) در قصص قرآنی..... ۱۲۲
- ۳-۳-۴-۳-۳ کشمکش در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۲۲
- ۴-۳-۴-۳-۳ کشمکش اصلی در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۲۵
- ۴-۴-۳-۴ هول و ولا یا حالت تعلیق / ملاحظة..... ۱۲۶
- ۱-۴-۴-۳-۴ هول و ولا در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۲۷
- ۵-۴-۳-۴ بحران..... ۱۲۸
- ۱-۵-۴-۳-۴ بحران در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۲۹
- ۶-۴-۳-۴ بزنگاه یا نقطه اوج..... ۱۳۲
- ۱-۶-۴-۳-۴ نقطه اوج در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۳۲
- ۷-۴-۳-۴ گره گشایی..... ۱۳۳
- ۱-۷-۴-۳-۴ گره گشایی در داستان حضرت موسی و فرعون..... ۱۳۴
- نتیجه گیری..... ۱۳۵
- الملخص..... ۱۳۷

۱۳۸.....	منابع و مأخذ.....
۱۴۳.....	چکیده انگلیسی.....

داستان به عنوان یک فن مهم ادبی بسیار مورد توجه ادیان الهی به ویژه اسلام قرار گرفته است تا آنجا که یکی از مهمترین ویژگی های ادبیات قرآنی، ساختار روایی و داستانی آن می باشد و قرآن مجید، به عنوان هنری ترین معجزه نبوی، بخشی مهمی از آیات خود را به قصص اختصاص داده است، داستان هایی که برخی کوتاه و گذرا و بعضی مفصل و طولانی بیان شده اند. این قصص به ذکر احوال پیامبران و سرگذشت امت های پیشین اختصاص یافته است و هدف اصلی از ذکر آنها معرفی الگو های سعید و شقی در زندگی انسان هاست. پیامبران کاملترین اسوه های نیکوی بشرینند و مخالفان آنان نیز بهترین ترسیم کنندگان انسان های شقی و بد فرجامند. قرآن در عصری که ادبیات داستانی شفاهی بود، به این مهم پرداخت و در بهترین شکل، شیوه آن را ارائه داد. داستان های قرآنی ساخته و پرداخته حوادث معمول نیستند بلکه در داستان های قرآن پرداختن به واقعیتها بر اساس گزینش رخدادها، شخصیت ها و محیطهای مناسب، مورد نظراست، این گزینش و این نحوه پرداختن به واقعیت ها به گونه ای است که از داستان های ساخته فکر بشر کاملا متمایز است.

بر اساس آیه ۱۲۵ از سوره نحل «أدع إلى سبيل ربك بالحكمة و الموعظة الحسنة» قرآن یکی از راههای دعوت به راه خدا را «الموعظة الحسنة» می داند. مسلما موعظه ها، زمانی بهترین اثر بخشی را خواهند داشت که برای شنونده، کاملا جذاب باشند. بنابراین گوینده بلیغ، کلام بلیغ خود را متناسب با حال مخاطب بیان خواهد نمود. داستان بر خلاف استدلالات عقلی که همه افراد در درک آن یکسان نیستند، برای همه قابل درک است و از جهتی دیگر اغلب انسان ها پیش از آنکه به مسائل ثقیل عقلی بپردازند در احساسات خود غوطه ورنند. هرچند که قصه های قرآنی در موضوع و طریقه نمایش و اداره حوادث خود، سر بر فرمان خواسته های دینی نهاده است، اما وفادار بودن قصص در حد کمال در انجام این مأموریت هرگز مانع بروز خصائص فنی و هنری آن نیست و حتی باید گفت تأثیر گذاری

قصص قرآنی ناشی از بیانی اعجاز آور، اسلوبی منحصر به فرد، تصاویری زنده و پویا، برخورداری از ساختاری هنری و استفاده مناسب از عناصر داستانی است که ذوق بشری در عصر حاضر با پیشرفت علوم به ویژه فن داستان نویسی تا حدی بدانها پی برده است. این عناصر به تناسب فضای فکری و تربیتی حاکم بر سوره، گاه کمرنگ و گاه پر رنگ می شوند. عناصر شخصیت، گفت و گو، پیرنگ و حادثه که در نقد معاصر جزء عنصر پیرنگ محسوب می شود، مهمترین عناصر داستان های قرآن هستند تا آنجا که عده ای قصص قرآنی را تصویر سازی هنری از شخصیت ها، رویدادها و گفت و گوها می دانند. این مسئله به وضوح در داستان حضرت موسی و فرعون در قرآن کریم مشهود است.

هرچند که معیار های داستان نویسی بشری کاملاً قادر به کشف اعجاز ادبی قرآن نیست اما در این رساله نگاهی نو به قصص قرآنی از زاویه نقد نوین داستان و تبیین ملموس گوشه هایی از لطایف، دقایق و رموز هنری و اعجاز ادبی در داستانهای قرآنی مورد نظر بوده است. فصل اول این رساله به تعریف قصه در قرآن کریم و ویژگی های آن پرداخته شده است و به صورت مبسوط به یکی از مهمترین این ویژگی ها که به شکلی بارز در داستان حضرت موسی و فرعون مشهود است، یعنی تکرار، پرداخته شده و در پایان این فصل خلاصه ای از این داستان طولانی آورده شده است. در بخش اول از فصل دوم ابتدا به عنصر گفت و گو به عنوان یکی از پایه ای ترین عناصر داستان که در تحلیل شخصیت و پیرنگ نقش به سزایی دارد، اهمیت آن در داستان، ویژگی ها گفت و گو در قصص قرآنی و انواع آن در داستان های بشری و قرآنی و ... پرداخته شده است و در مجموع تجلی موارد مذکور در داستان حضرت موسی و فرعون مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش دوم از فصل دوم، عنصر شخصیت که در تحلیل عنصر پیرنگ از جایگاه خاصی برخوردار است مورد کنکاش قرار گرفته است. که به تعریف شخصیت و شخصیت

پردازي، ويژگي هاي شخصيت پردازي در قصص قرآني، نحوه اشاره به شخصيتها در داستانهاي قرآني، انواع شخصيت ها اعم از اصلي و فرعي، پويا و ايستا، ساده و پيچيده، شيوه هاي ارائه شخصيت ها در قصص بشري و قرآني پرداخته شده و سپس انواع شخصيت هاي داستان حضرت موسي و فرعون تحليل شده است. در فصل سوم اين رساله، عنصر پيرنگ با همه زير مجموعه هاي آن اعم از حادثه، گره افكني، کشمکش، هول و ولا، بحران، نقطه اوج و گره گشايي ابتدا تعريف و تشریح شده و بعد نمود آن در داستان مذکور مورد بررسی قرار گرفته است.

در پايان بايد اذعان کرد که دشواري هاي اين پژوهش عبارت بود از وسيع بودن داستان حضرت موسي و فرعون و پراکندگي آن در قرآن کریم. ديگر آنکه شيوه هاي نوين نقد داستان از بررسی کامل قصص قرآني عاجز بوده و بعضا شايستگي انطباق کامل بر اين دسته از داستان ها را ندارند. از جهتي ديگر اين رساله به صورت منسجم به بررسی عناصر گفت وگو، شخصيت و پيرنگ در داستان حضرت موسي و فرعون پرداخته و در زمينه آن از کتب کتابخانه هاي دانشگاه بو علي سينا و ديگر دانشگاههاي کشور و کتابخانه هاي مشهوري همچون کتابخانه ملي و کتابخانه آيت الله مرعشي نجفي و ... و کتابخانه هاي مجازي استفاده شده است. از مهمترين کتب استفاده شده در اين پژوهش مي توان به قرآن کریم، بناء الشخصية في القصة القرآنية از عليان، الفن القصصي في القرآن از خلف الله، الإسلام و الفن از بستاني، الميزان في تفسير القرآن از طباطبائي، موسي از دیدگاه قرآن از بينا و تحليل عناصر ادبي و هنري داستان هاي قرآن از پرويني و ... اشاره نمود.

کلیات تحقیق

تعریف مسأله و سؤالات تحقیق

داستان به عنوان یک فن مهم ادبی بسیار مورد توجه ادیان الهی به ویژه اسلام قرار گرفته است تا آنجا که یکی از مهمترین ویژگی های ادبیات قرآنی، ساختار روایی و داستانی آن می باشد، پر نمود ترین داستان قرآنی که در قالبی هنری و با اسلوبی منحصر به فرد بیان شده داستان حضرت موسی و فرعون است، پرداختن به این داستان در سوره های متعدد بیانگر اهمیت فراوان آن می باشد، لذا بر آن شدیم که در آن عناصر شخصیت، گفتگو، حادثه و پی رنگ را که مهمترین عناصر داستان های قرآن هستند مورد بررسی قرار دهیم و در این زمینه نکات زیر مورد توجه قرار می گیرد:

۱- میزان تاثیر عناصر شخصیت، گفتگو و حادثه در پرورش بُعد هنری داستان چه مقدار است؟

۲- آیا با تحلیل عناصر مذکور می توان به حل گره های موجود در داستان دست یافت؟

۳- نقش عنصر پی رنگ در شکل گیری ساختار داستان چیست؟

۴- تناسب میان فراز های انتخابی داستان با فضای کلی سوره ی مورد نظر چگونه است؟

فرضیه ها

۱- تعدد شخصیت در این داستان و نیز تنوع گفتگوها و حوادثی که توسط آنها در بستر داستان صورت می گیرد در

تقویت بُعد هنری و ادبی داستان بسیار مؤثر است.

۲- با تحلیل عناصری از قبیل حادثه و کشمکش و با تطبیق آنها با فضای کلی سوره ی مورد نظر می توان گره های موجود در داستان را تعیین و حل نمود.

۳- با تحلیل عنصر پی رنگ بین اجزاء داستان پیوند ایجاد کرده و از جهتی روابط علی و معلولی حوادث و ارتباط آنها با شخصیت ها را به طور منطقی در داستان نشان دهد.

۴- نقل داستان در هر سوره در پی تعقیب هدفی خاص است و شیوه ی پردازش آن متناسب با هدف مذکور انتخاب شده است.

روش تحقیق

روش تحقیق به صورت توصیفی - تحلیلی و توصیفی - کتابخانه ای است.

پیشینه تحقیق (ادبیات تحقیق) و ضرورت انجام آن

تاکنون در زمینه داستان های قرآنی ، پژوهش های متعددی صورت گرفته است که از آن جمله می توان به پژوهشی تحت عنوان «دراسات فنیّه فی قصص القرآن» اشاره کرد که توسط دکتر محمود شبستری صورت گرفته است ، نیز دکتر خلیل پروینی رساله ای تحت عنوان «تحلیل عناصر ادبی و هنری داستان های قرآن» نگاشته اند و همچنین در سال ۱۳۸۰ در دانشگاه آزاد اسلامی کرج خانم سیما سید موسوی پایان نامه کارشناسی ارشد خود را در خصوص شخصیت پردازی داستان های قرآنی بالاخص داستان حضرت موسی تدوین نموده اند و البته کلیه پژوهش های مذکور در ایران صورت گرفته است و در خارج از ایران می توان به کتاب دکتر محمد احمد خلف الله تحت

عنوان «الفن القصصی فی القرآن» که در سال ۱۹۴۸ انتشار یافته اشاره کرد اما تا کنون پژوهشی به تحلیل عناصر مذکور در داستان حضرت موسی و فرعون نپرداخته است، این رساله به فهم بخشی از زیبایی ها و ظرائف هنری ادبیات قرآن کمک می کند.

اهداف پژوهش

هدف از این پژوهش تحلیل مهمترین عناصر یکی از داستانهای قرآن است، که بدین وسیله می توان علاوه بر بیان جنبه های هنری ادبیات قرآنی به حل گره های موجود در داستان پرداخت.

واژه های تحقیق

قرآن، عناصر داستان، داستان حضرت موسی و فرعون

فصل اول

قصه در قرآن

